

21STE-EEUWSE VAARDIGHEDEN

COMMUNICEREN, SAMENWERKEN, ZELFREGULERING

'21ste-eeuwse vaardigheden': zo noemen we de tien vaardigheden die belangrijk zijn om goed te functioneren in de maatschappij van vandaag. Voor kinderen, maar ook voor jezelf en je collega's. In het vorige nummer zoomden we in op drie van die vaardigheden: kritisch denken, creatief denken en problemen oplossen. Dit keer de volgende drie: communiceren, samenwerken en zelfregulering.

TEKST INGE VAN RIJN FOTO ADOBESTOCK

Een driejarige peuter wil meespelen met een groepje. Ze loopt een paar keer om het groepje heen. Ze komt dichterbij, kijkt, luistert en gaat met de kinderen meebewegen en meepraten. Stap voor stap voegt ze zich in het spel. Als pm'er hoef je hier niets te doen, het lijkt allemaal 'vanzelf' te gaan. Maar het volgende ogenblik zie je ze ruziemaken en elkaars speelgoed afpakken. Hoe kan dat? Ze zijn bezig om te leren communiceren, samen te werken en hun gedrag te reguleren. Het zijn drie belangrijke 21ste-eeuwse vaardigheden.

ZEGGEN WAT JE (NIET) WILT

Vanaf de geboorte oefenen kinderen al met deze vaardigheden. Als je met een baby 'kiekeboe' speelt, communiceer je samen en leert de baby dat hij niet bang hoeft te zijn als jouw gezicht even tjes verdwijnt. Bij dreumesen en jonge peuters zie je ook veel communicatie en samenwerking, vooral non-verbaal. Ze lokken elkaar op allerlei manieren uit om samen iets te doen: met bewegingen, met lachjes, gekke gezichten trekken, elkaar achterna zitten, rare geluidjes maken. Zelfsturing is nog moeilijk op deze leeftijd. Een tweejarige kan zo verstrikt raken in zijn eigen emoties, dat het 'samen delen' soms tot drift- en huilbuien leidt. Dan heeft hij jou nodig om tot rust te komen en de samenwerking weer op gang te helpen. Jouw positieve aanwijzingen stimuleren

het zelfvertrouwen en de onderlinge relatie: 'Vraag maar..', 'Je mag best zeggen dat je dit niet leuk vindt', 'Kijk, ze wil je helpen.'

OPENSTELLEN VOOR DE ANDER

Taal helpt enorm bij het leren communiceren en samenwerken. Als je rustig kunt zeggen wat je wilt (zelfsturing), heb je meer kans dat die ander naar je luistert dan wanneer je die ander in de haren vliegt. Peuters willen graag samen spelen, daarvoor zijn ze bereid om zich in te houden en rekening te houden met de ander. Ze leren veel van elkaar in het spel. Een kind dat steeds boos wordt en gaat slaan, merkt dat de ander niet verder wil spelen en zal proberen zijn gedrag bij te stellen. Natuurlijk loopt het nog wel eens uit de hand, dan moet jij bemiddelen in een conflict. Meestal heb je niet gezien wat er allemaal gebeurd is voordat de ruzie begon. Het is daarom moeilijk om een 'schuldige' aan te wijzen. Helemaal moeilijk wordt het als je een woedende peuter dwingt om 'sorry' te zeggen. Zelf krijg je dat ook niet over je lippen als je bijna stikt van woede. Je helpt een kind zo niet om zijn gedrag in goede banen te leiden. Laat het kind even afkoelen en praat daarna rustig met de kinde-

‘Dwing een woedende peuter niet om sorry te zeggen’

ren over het conflict. Daar leren ze veel meer van. De kans is groot dat ze het -onder jouw rustige aandacht- samen oplossen. Kijk eens naar een groepje 4- en 5-jarigen die vaak met elkaar spelen. In hun fantasiespel vertellen ze elkaar wat ze willen doen. ‘Ik ben de brandweer en ik kom naar jouw huis.’ De eigenaar van het huis heeft misschien een heel ander plan, die wil haar winkel openen. Samen gaan ze onderhandelen over het verloop van hun spel. Daarbij begrijpen ze elkaar vaak beter dan wij denken: ze

zijn elkaars gelijken en ontwikkelen een heel eigen manier van communiceren en samenwerken. De ‘brandweerman’ en de ‘winkelvrouw’ zullen proberen om de ander in hun spel te betrekken. Misschien spelen ze eerst mee met de ander en doen dan een nieuw voorstel: ‘En toen kwam jij iets

Communiceren: een activiteit waarbij je boodschappen met een ander uitwisselt. Je gaat een relatie aan met elkaar, je deelt iets met elkaar. Iedere situatie vraagt om andere communicatievaardigheden.

Samenwerken: een activiteit waarbij je elkaar helpt en aanvult om samen een doel te bereiken.

Dit vraagt om goede communicatie. Je moet je openstellen voor de ideeën van anderen.

Zelfregulering: je gedrag aanpassen om een doel te bereiken. Hiervoor moet je weten wat je wilt, vooruit kunnen denken en je eigen emoties in goede banen kunnen leiden.

bij mij kopen.’ Mooi om naar te kijken, je hoeft hier niets aan toe te voegen.

JOUW 21STE-EEUWSE VAARDIGHEDEN

Stem je communicatie steeds af op de situatie. Als een groepje kinderen betrokken is in hun spel, wil je dit niet verstoren. Wil je het spel verrijken? Sluit dan aan bij wat ze aan het doen zijn. Geef de kinderen de leiding en druk niet je eigen plan door. Zo werk je goed samen. Je past je gedrag aan en toont je vertrouwen in de kinderen. Soms is jouw rustige aanwezigheid al genoeg om de onderlinge interacties te bevorderen en het spel gaande te houden. Dus kijk, luister en voel aan wat de kinderen nodig hebben. Als het spel vast dreigt te lopen, stel dan een vraag: ‘Wat verkoop jij allemaal in je winkel?’

Het allerbelangrijkste: praat rustig, ook als er conflicten zijn in de groep. Met boze woorden help je de kinderen niet verder, met vriendelijke woorden leren ze beter communiceren, samenwerken en hun gedrag reguleren. Jij bent hun grote voorbeeld! Met jouw positieve communicatie werk je bovendien aan een goed klimaat voor de groep als geheel.

Een groep met leeftijdsgenoten is de perfecte omgeving voor kinderen om hun 21ste-eeuwse vaardigheden te oefenen. Een goede groep is allereerst een stabiele groep. Als kinderen elkaar regelmatig zien en goed leren kennen, kunnen ze relaties met elkaar opbouwen. Kinderen willen graag vrienden zijn met andere kinderen. Met een vriend kan je iets delen, je helpt elkaar en je hebt wat voor elkaar over. Maar ook voor jou is de groep een goede oefenplaats voor je 21ste-eeuwse vaardigheden: je wilt een vaste collega, met wie je de *ins en outs* van de groep kan delen. Je vult elkaar aan bij het werken aan de pedagogische doelen. Je past je aan, maar weet ook wat je wilt bereiken. Kortom: de groep is voor jou ook een goede oefenplaats voor samenwerking, communicatie en zelfregulering. <